

הצעות לשילוב אדם עם דמנציה בשמחת פורים ובסעודה משותפת

"לך כנוס את כל היהודים" מתקיים עם כל בני המשפחה והקהילה - ובכללם אנשים עם דמנציה. אף הם חלק משמחת חג הפורים, ואם מתנהלים נכונה, יום זה יכול להיות עבורם מקור עמוק לחיבור עם המשפחה ועם זיכרונותיהם

שמחה ומשפחה

ימי הפורים הם ימי שמחה. זוהי ההגדרה הבסיסית של החג במגילה: "לעשות אותם ימי משתה ושמחה" (אסתר ט, כב). המגילה מתארת את סעודת הפורים כסעודה משפחתית ורבת משתתפים: "והימים האלה נזכרים ונעשים בכל דור ודור, משפחה ומשפחה..." (ט, כח). ומפרש רש"י: "נזכרים - בקריאת מגילה. ונעשים - משתה ושמחה ויום טוב, לתת מנות ומתנות. משפחה ומשפחה - מתאספין יחד ואוכלים ושותין יחד". אומנם במגילה מסופר על מצוות נוספות, משלוח מנות ומתנות לאביונים, אבל הן נלוות לחובה העיקרית - הסעודה. מטרתן העיקרית של מצוות משלוח מנות ומתנות לאביונים היא להגביר אהבה וקרעות ולאפשר לכל אחד לאכול ולשתות ולשמוח בשמחת החג.

מצוות הסעודה והמצוות הנלוות לה מבטאות לא רק את השמחה שבפורים אלא גם את האחדות. נס פורים מתבטא באחדות עם ישראל: אסתר מצווה את מרדכי "לך כנוס את כל היהודים" (ד, טו), לתענית ולתפילה; ועם ישראל מתאסף, "נקהלו היהודים בעריהם" (ט, ב), כדי להילחם יחד, "להקהל ולעמוד על נפשם" (ח, יא). לזכר הנס, גם מצוות הפורים מבטאות את האחדות והשמחה המשותפת של כל עם ישראל, עשירים ועניים אחד, מי שיש לו ומי שאין לו. המשך טבעי לנאמר במגילה הוא דברי פוסקי ההלכה המשבחים את מי שמקיים את סעודת הפורים בקרב משפחה גדולה או עם חברים, משום שקשה לשמוח כראוי ביחיד, וכן את מי שמצרף לסעודתו עניים או אנשים אחרים הזקוקים לעזרה. אכן, כך מקובל בכל מקום - לשמוח בסעודה בחבורה.

שילוב אדם עם דמנציה בסעודת פורים משפחתית

לאדם עם דמנציה, שעולמו מבולבל ולא יציב בין כה וכה, יום הפורים וסעודה משותפת גדולה עלולים להיות מקור לאי שקט, בלבול יותר ואף בהלה. התחפושות, המוזיקה הרעשנית והאנשים השונים שמגיעים אל הבית - כל אלו יכולים להוציאו מאיזון. כאמור, לסעודת פורים בחיק המשפחה ישנה חשיבות מיוחדת. **כיצד נוכל אפוא לשלב בפעילות הפורים בן משפחה עם דמנציה כדי שיום הפורים יהיה יום משמח גם בעבורו?**

לפניכם כמה רעיונות מקצועיים והלכתיים שעשויים לסייע בשיתוף אדם עם דמנציה בפעילות הפורים בחיק המשפחה.

לפני פורים

- א. כדאי לשוחח עימו מראש על כך שהשגרה תופר ולפרט מה עתיד לקרות ביום זה. מומלץ להתייחס לחושים השונים שבאמצעותם הוא יחוש בשינוי: שמיעה - מוזיקה רועשת, רעשנים וכדומה; ראייה - תחפושות, מסכות ועוד; ריח - אלכוהול וכל הכרוך בו. אפשר גם להשמיע לו מוזיקה של פורים כדי לעורר נשכחות.
- ב. אם הוא מביע חשש, חשוב מאוד להקשיב קשב רב ולהביע הבנה ואמפתיה. אם מצבו מאפשר זאת, כדאי לחשוב יחד איתו מה יוכל לסייע לו להתגבר על אי-הנוחות.
- ג. מומלץ לשתפו בהכנות לפי יכולותיו: בקניות, בהכנת משלוחי מנות, בבישולים (קלים) ואפילו בבחירת מפיות וכלים. אם ישנה אפשרות, מומלץ לבשל מאכלים מסורתיים שהוא מכיר ואוהב.

ביום פורים

- א. בשל ההמולה והרעש שבקריאת מגילת אסתר, רצוי שאדם עם דמנציה ישתתף בקריאת מגילה שקטה שלא נוהגים להרעיש בה בזמן הזכרת "המן", וזאת על מנת שלא לערערו וכדי לאפשר לו להיות נוכח בצורה מיטבית גם בפעילות בהמשך היום. הדבר יקל עליו גם לצאת ידי חובת קריאת המגילה, אם הוא מחויב בכך

להרחבה - ראו הנחיות הלכתיות לימי הפורים

- ב. מומלץ להתאים את שעת הסעודה לצרכיו של אדם עם דמנציה. פוסקי ההלכה הביעו דעות שונות בעניין הזמן הראוי לסעודת פורים. מוסכם על הכול כי הסעודה צריכה להתקיים במהלך היום: יש שהעדיפו סעודה בשעות אחר הצהריים, כנהוג בדרך כלל, ויש שהעדיפו דווקא סעודה בבוקר. הלכה למעשה, ניתן לקיים את הסעודה בכל שעה ביום. ייתכן שההתחשבות באדם עם דמנציה תדרוש שינוי מהנהוג הרגיל במשפחה - וראוי להתאמץ לעשות זאת.
- ג. מומלץ להציג בפניו את האנשים המחופשים, ללא התחפושת או המסכה, ולהציע הסבר קצר על התחפושת.
- ד. כדאי לקבוע מראש מי יהיה לצידו במהלך יום הפורים ו"לתווך" לו את מה שמתרחש: מי הגיע, מה עושים עכשיו ומה פשר הקולות או הרעשים שהוא שומע. מומלץ לאחוז בידו או לחבקו כדי לשדר קרבה וביטחון.
- ה. מומלץ לאפשר לו לפרוש לחדר שקט או לביתו כשמבחינים שהוא זקוק לשקט.

סעודת פורים וחיזוק התא המשפחתי

סעודת פורים משפחתית היא הזדמנות טובה לנהל שיח משמעותי על זיכרונות שיש לו מיום זה, משנות ילדותו או משנים מאוחרות יותר. יש להתייחס לדברים שאהב לעשות או להכין כדי לחבר אותו ליכולותיו ולכוחותיו. ניתן לעשות זאת תוך כדי התבוננות בתמונות שתחברנה אותו לתחושות נעימות ולחוויות שמחות שהיו לו בחייו. סעודת פורים היא גם הזדמנות מצוינת להידוק הקשר עם הנכדים, שיתעניינו בעברו ויתקרבו לעולמו.

ליצירת שיח וקרבה, חשוב לשאול שאלות פתוחות שמזמינות תיאורים ושיתוף ברגשות. מומלץ להימנע משאלות סגורות שהתשובה עליהן היא כן/לא. להלן דוגמאות מספר לשאלות:

- ספר לי על תחפושת מיוחדת שהתחפשת אליה.
- האם בילדותך קנו את התחפושת או שתפרו אותה במיוחד?
- איזה אופי היה לסעודת פורים בביתך? האם היו מכינים מאכלים מיוחדים?
- אילו משלוחי מנות היו שולחים במקום מגוריך?
- מהו הדבר שאהבת במיוחד בפורים?

לרעיונות נוספים לשיח וקרבה - היכנסו לדפי פעילות